

AYFER TUNÇ

AZİZ BEY
HADİSESİ



ÖYKÜ





Ayfer Tunç
AZİZ BEY
HADİSESİ

Can Yayınları: 1565
Türk Edebiyatı: 448

© Ayfer Tunç, 2005
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2005

1. basım: 2006
3. basım: Ekim 2011

Yayına Hazırlayan: Faruk Duman

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gelengül Çakır
Düzelti: Nurten Sönmezcan

Kapak Baskı: Azra Matbaası
İç Baskı ve Cilt: Ayhan Matbaası

ISBN 978-975-07-0653-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Ayfer Tunç
AZİZ BEY
HADİSESİ

ROMAN

CAN YAYINLARI

AYFER TUNÇ'UN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI

BİR MÂNİNİZ YOKSA ANNEMLER SİZE GELECEK / *anı*

KAPAK KIZI / *roman*

EVVELOTEL / *öykü*

MAĞARA ARKADAŞLARI / *öykü*

“ÖMÜR DİYORLAR BUNA” / *yaşantı*

BİR DELİLER EVİNİN YALAN YANLIŞ ANLATILAN KISA TARİHİ / *roman*

YEŞİL PERİ GECESİ / *roman*

SUZAN DEFTER / *roman*

KIRMIZI AZAP / *öykü*

Ayfer Tunç, 1964'te Adapazarı'nda doğdu. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Üniversite yıllarında çeşitli edebiyat ve kültür dergilerine yazılar yazmaya başladı. 1989'da *Cumhuriyet* gazetesinin düzenlediği Yunus Nadi Öykü Armağanı'na katıldı, *Saklı* adlı yapıtıyla birincilik ödülü aldı. 1999-2004 arasında Yapı Kredi Yayınları'nda yayın yönetmeni olarak görev yaptı. 2001'de yayımlanan ve okurdan büyük bir ilgi gören *Bir Mâniniz Yoksa Anneler Size Gelecek 70'li Yıllarda Hayatımız* adlı yapıtı, 2003'te yedi Balkan ülkesinin katılımıyla düzenlenen Uluslararası Balkanika Ödülü'nü kazandı ve altı Balkan diline çevrildi. Tunç'un 2003'te Sait Faik'in öykülerinden hareketle yazdığı *Havada Bulut* adlı senaryosu filme çekildi ve TRT'de gösterildi. Tunç'un ayrıca *Mağara Arkadaşları*, *Evvelotel* ve *Kırmızı Azap* adlı üç öykü kitabı, "*Ömür Diyorlar Buna*" adlı bir yaşantı kitabı, *Harflere Bölünmüş Zaman* adlı bir e-kitabı, *İkiyüzlü Cinsellik* adlı (Oya Ayman'la birlikte yazdığı) bir inceleme kitabı; *Kapak Kızı*, *Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi*, *Yeşil Peri Gecesi* ve *Suzan Defter* adlı romanları vardır.

Ayfer Tunç'un internet adresi:
www.ayfertunc.com

AZİZ BEY HADİSESİ

Bir gece Zeki'nin meyhanesinde acıklı bir hadise oldu. Zeki, Aziz Bey'i tartaklayıp dışarı attı. Nasıl başladığını, ne olduğunu kimse tam hatırlayamadı. Herkes olmadık şeyler anlattı sağda solda. Kimileri "Zeki başlattı," dediler; kimileri "Hayır, Aziz Bey zil-zurna sarhoştı," diye itiraz ettiler. Müşterilere kaba-hat bulanlar çıktı, "Büyütülecek bir mesele değildi," diyenler oldu.

Hadiseden birkaç saat sonra, Aziz Bey evine gitti. Odaya ağır bir hastalık gibi çöken, kaypak bir ampulün ışığında biraz oturdu, gözlerinde bir türlü akamayan korkunç bir yaş birikintisiyle Haliç'in kirli sularına yansıyan ve sık sık bulutlarla örtülen, kırık dökük bir ay ışığına baktı; aklından son olarak hurma ağaçlarının ve çok yüksek palmyelerin gölgelediği, sıcak ve alabildiğine mavi bir şehirde yaşanan çok kısa, ama çok mutlu üç günü geçirdi. O mutluluk ansızın kedere dönüştü, yüzüne yansıdı. Yanılgılarla dolu bir ömrün bütün çilesini saklamaktan artık vazgeçmiş, çökmüş yaşlı yüz, bir anda ağlamaklı oldu, öyle kaldı.

O soğuk ve yağmurlu gecenin sabaha uzanan saatlerinde, onun fersiz gözlerini usulca örten yoktu. Kendini oturduğu koltuğa bırakıvermişti. Çocukça bir küs işareti gibi üst üste binmiş parmaklarını

açan, kuş gibi hafiflemiş kollarını iki yanına koyan yoktu. İçinde acı çeken ruh süzülerek dışarı çıktı. Pek az kalpte sevgiyle yad edilecek bir iz bırakmış, çarpıntılı bir ömrün sonuna geldi, huzura kavuştu.

Her şey olup bitti artık. Ama hâlâ, şehrin gece olunca uyanan bir dev gibi büyüyen sokaklarında, o sokakların yerlileri onu arıyor. Midyeci Gafur Agos satan Boğos'a, Boğos piyangocu Tayfur'a, Tayfur tek sigara satan, bacakları kalçadan kesik İbo'ya onu soruyor. Ağa Camii'nin sokağında tespih ve esans satan Kara Hacı'nın akları fazla parlak gözleri bile onu arıyor. O sokakların yerlileri gizli kederini yıllardır sezemedikleri Aziz Bey'in yakaları ve kol ağrıları mor satenden, eprimiş kostümüyle ve rengi ağarmış siyah bir kılıf içindeki tamburuyla, cakalı cakalı yürüyerek sokaktan geçişini özlüyorlar.

Sokak öksüz kaldı.

Klarnetçi Bahri'ye göre Zeki'nin meyhanesinde o gece yaşanan, acıklı bir hadisedir. Hiç olmasaydı daha iyiydi. Zeki çok ileri gitti. Haklıydı haklı olmasına, ama Aziz Bey'i tartaklamayacaktı. O hadisenin olduğu gece Bahri iş dönüşü evine gidip yatağına yattı, uzun uzun düşündü. Neyi, niçin düşündüğünü bilemedi, ama Aziz Bey'de bir farklılık, durumda bir 'bu adama bu yapılmaz'lık hissediyordu. O gece gözüne uyku girmedi, tam kalkacağına yakın aradığını buldu: Aziz Bey'in meşk adamlarının insan sırasına konulduğu günlerin tozlanmış bir yadigârı olduğunu anlayıverdi. İşte o zaman içi şiddetle sızladı. Ne de olsa Bahri o günleri görmüş adamdır, yol yordam, edep erkân bilir. Vefa nedir, çok iyi bilir. O günlerin hatırası da olmasa, hayatın anlamını tamamen kaybedecektir.

Darbukacı Mercan ne olduğunu soranlara; “Görmedim, bilmiyorum, ben heladaydım, o sırada olmuş ne olmuşsa,” dedi. Helada filan değildi ama, pek umursamamıştı. Yarım yamalak da olsa olup biteni görmüştü aslında, “Bana ne” diyordu içinden. Mercan’da meşk adamı ruhu yoktur. Sanki darbukaya vuran usta eller onun değildir. Ağzı söylese de *Hicran olacaksa bu aşkın sonu* şarkısını, akli başka yerdedir. Minibüsünü çektiği gün kapının önüne, eyvallah diyecek gecelerin ortaklarına. Aklında fikrinde hep mavi bir minibüs var.

Garson Davut ise her şeyi gördü, biliyor. Günlerdir gizli bir sevinçle bekliyordu zaten. O doğuştan bir kötülük kutusudur, haindir, zehirlidir, kötülüğü sever. Ortada hiçbir şey yoksa, “İçime doğuyor, bugünlerde kötü bir şeyler olacak,” der. Onun tabiatı kötücüdür. Sağda solda en yanlış konuşan, bire bin katan odur. Zeki’nin yüzüne güler, patron diye etrafında pervane olur, ama çakırkeyiflikten sarhoşluğa geçtiğini hissettiği an, hevenkle muzları, kalıpla peynirleri, kalem kalem pırzolaları poşete doldurduğu gibi evine götürür.

Zeki her ne kadar “Ben haklıydım, burama gelmişti artık, dükkânın içine sıçtıydı herif!” dese de Aziz Bey için; o gecedен beri durgunlaştı, üzerinde hep ağladı ağlayacak bir hal var. İçinde, yerini kestiremediği bir nokta çok şiddetli ağrıyor. Bazı günler midesinin ağrıdığını sanıyor, bazı günler kalbinin. Dükkânı kapatıp evine gidiyor, pencerenin önüne oturuyor. Şehrin gecesine ateşböcekleri gibi süzülen ışıklara bakıp, Aziz Bey’in artık sönmüş olan ışığının vaktiyle nerede yanıyor olabileceğini kestirmeye çalışarak, gözleri dolu dolu, karısına, “Haksız mıydım ama Mukadder?” diye soruyor. “Yapılacak hare-

ket miydi o?”

Yatağa uzanmış, saçlarını yastığa sermiş ve sağ bileğini dolduran altın bileziklerinin şingirtularına dalıp gitmiş karısı, hiç düşünmeden, “Amaaan be Zeki, kaç kere söyliycez, sen haklıydın tabii,” diyor sadece. Ama herkesin haklı olduğunu söylemesi Zeki’yi yatıştırmıyor, içindeki ağrı geçmiyor.

Güneşten ağır ağır gölgeye geçilir gibi, pek de anlamadan akşam olur gibi, ışıklı, neşeli bir yüzden kederlere geçti Aziz Bey. Kederli bir mazisi oldu. Burnu havada, başı dikti hep. Başka türlü yaşamayı beceremediyse de, o gece, Haliç’in kirli sularına bakarken anladı ki, aslında hep öyle sanmış. Oysa şiddetle yanılmış. Ve yine anladı ki, hayatı zaten tümüyle bir yanılıymış.

Kan döken öfkelerle çıldırtan gamsızlığın, taş gibi ağır acılarla isterik neşelerin, hazin doğumlarla gülünç ölümlerin, zehirli nefretlerle zaafı aşkların, kedi ile köpeğin, eğri ile doğrunun, ak ile karanın ana-baba bir kardeşmişçesine birlikte ve birbirini yiyerek yaşadığı; düzgün hayatlar cephesindekilerin akıllarına sığmayacak kadar karışık, hayat denen muammanın kısa bir özetini andıran, o diğerlerine benzemez sokaklardan geçti. Gitti, döndü, geldi. Birbirlerini tüketerek besleyen, böylece var olanların yaşadığı, nokta kadar bir toprak parçası üzerinde kısa sayılabilecek ömrü, hızlıca tükendi.

Bütün bunları bilmeden kim bilebilir, kim haklı, kim haksız?

Yıllar önce ağlamaklı bir terzinin ünlü bir sahne sanatçısı için diktiği, ama kör olunca yarım bıraktığı, yakaları ve kol ağızları mor satenden siyah kos-

tümüyle Saray Gazinosu'nda tambur taksimi yaptığı sıralarda görülmeliydi Aziz Bey asıl. Bir gazinodan diğerine koşardı. Koşmak lafın gelişi. Koşmazdı da, tekliflere yetişemezdi. Hep burnu havada, hep bakışları ufukta kimselerin görmediği yüce bir noktada, çalımla yürür, sanatını dinlemek için sabırla bekleyenlere, epeyce ağırdan aldıktan sonra tamburunu lütfederdi. İzmir Fuarı sırasında organizatörler kapısında kuyruk olurlardı. En büyükleri değilse bile, onların bir altı sanatçılar arkalarında çalması için Aziz Bey'i bizzat telefonla ararlar, bu da yetmezse ricacılar koyarlardı araya. Hepsini kapısında süründürürdü. Çalışında bir ruh vardı, acayip bir şeydi onun tambura vuruşu. Şurup gibi gelirdi dinleyenlere. Aksiydi de oldum olası. Ama öyle etkileyici bir hali tavrı, öylesine 'bu işleri ben bilirim' diyen bakışları vardı ki, o gözkapakları mavi boyalı, sarı saçları kabarık, payetler, tüller, tüyler içinde kırtan, kapisinden geçilmeyen şarkıcılar, Aziz Bey'in karşısında dillerini yutarlardı.

Aslına bakılırsa, "ben tamburi olayım," filan diye bir derdi yoktu gençliğinde. Kader itti onu bu yola. Uzun ve gölgeli hikâyesinin bir yerinde tamburu eline yapıştı kaldı. Havaıceydi biraz, ruhu kuşları andırırdı. Filinta gibi delikanlıydı da, yakışıklıydı. İkide bir sineleri geniş, saçları dalga dalga, orta yaşa yaklaşan, kaçamağı seven, evli kadınlara âşık olurdu. Çabucak geçerdi aşkı, yaz akşamlarında çıkan tatlı bir meltem gibi. Eğri büğrü yazılarla yazılmış, basmakalıp aşk cümleleriyle dolu, gözyaşlarıyla ıslanmış gülünç mektuplar gönderirlerdi ona kadınlar. Okuyup atardı hepsini, gülerdi okurken.

Akasya ağaçları altında, tahta iskemleli kır kahvelerinde buluşup buluşup ayrılırdı kadınlardan.

Sonra? Sonrası hiç... Hemen her kadından geriye, masanın üstünde unutulmuş bir paket Gelincik sigarası kalırdı. Unutulmuş paketteki son sigarayı da içince, kadın aklından çıkıp giderdi. Hatırlamazdı bile ardına dönüp bakmadan bıraktığı kadınları. O kadınlar yolunu gözlüyorlarmış, buluştukları yerlere gidip onu bekliyorlarmış, geceleri yataklarında hep onu düşünüp gözyaşı döküyorlarmış umurunda mı? Öyle bir aşk bekliyordu ki hayattan, yüzünde birdenbire patlayan bir tokat gibi, onu serseme çevirsin. Eli ayağı tutulsun, kesilsin. Böyle çarpan aşka aşk derdi Aziz Bey. Tamburilik filan o zamanlar nerede...

Gerçi dedesi biraz çalarmış. Biraz değil epeyce çalarmış. Vakitsiz öldü, tamburu aileye yadigar kaldı. Aziz Bey'in babası bu tamburun kadrini bilemedi. Bilmek de istemedi zaten tellerine nelerin sindiğini. Ama yine de, ömrünü kimseye hayır diyemeden, itilip kakıldıkça tamburuna sığınarak geçirmiş babasından kalan tek hatırayı kırıp atmaya gönlü elvermedi, dolabın üstüne kaldırdı bu garip, mahzun sazı.

Aziz Bey daha gözleri çipil çipil, burnu sümüklü bir çocukken, evi altüst ettiği zamanlarda, dolabın üzerinde, öylece unutulmuş, tozlanmış tamburu buldu. Bir daha da elinden bırakmadı boyunu birkaç defa geçen bu tuhaf oyuncuğu.

Oyun olsun diye yayı sürter dururdu tambura. Elleri dirseklerine kadar sodalı suların içinde çamaşır yıkayan gamlı annesi, tamburun hazin sesini duyunca acıklı bir telaşla seslenirdi oğluna. "Aman evladım! Koy onu yerine, baban görmesin sakın..." Kadıncağız, bıraksalar bütün gün ses çıkaran bu oyuncakla oynamak isteyen oğluyla baş edemediyse

de, babasının gelmesine yakın saatlerde, tamburu elinden alıp saklamayı her seferinde başardı. Aziz Bey biraz daha büyüyünce, tambur, annesiyle babasının odasından, sessiz sedasız onun odasına geçti.

Aziz Bey'in babası hırçın tabiatlı bir adamdı, ince işler ruhunu derin derin oysa da kimselere göstermezdi. Karısı çok çekti elinden. Devamlı çatık kaşlar, yemek tuzlu diye, gömlek ütüsüz diye, ekmek bayat diye durmadan masaya inen bir yumruk, her vesileyle azarlayan davudî bir ses... Ama yine de geceleri ortalıktan el ayak çekildikten sonra, Samatya sırtlarından denizi gördü görececek balkonunda oturup demlenirken, yüzünde sebebi bilinmeyen bir kahır, kafasında o eski, ince şarkılar uğuldardı. *Gülşen-i hüsnüne kimler varıyor / Kim ayağın öperek yalvarıyor...*

Aziz Bey'e kalırsa sevdiğini alamamış. Doğru değil. Aziz Bey kendini yazdığı gibi babasını, dedesini de yazdı. Öyle zamanlar oldu ki, bütün bir ömrü yeniden yazdı. İnandı da buna üstelik. Babası ölüp gittikten, ona duyduğu gönül kırgınlığının yerini bir yapayalnız kalış aldıktan çok sonra, ince duyguları kalbinin bir köşesine hapsetmiş babasına böylesini yakıştırdı. Aslında babası annesini bal gibi de severek aldı, ama hep bir hayat galesi, hep bir dik durma gayreti içindeydi. Fazlasıyla ince ruhlu, devamlı ezilen bir babanın, onun gibi ezik, boyun eğen çocuğu olmak yerine, taş gibi katı, burnu havada olmak istedi. Hepsi bu.

Aziz Bey ise, dedesiyle babasının karışımı bir adamdı. Hem ince ruhlu, duygulu, hem dediğim dedik, başı dik. İki mağrur cambaz aynı ip üzerinde yürümeye kalktığından, hep kavgalıydı babasıyla.

Pazar sabahları bile tıraş olan, sokağa şapkasız adım atmayan, adliyede memur babası, oğlu okusun, hâkim, savcı falan olsun istedi ama, Aziz Bey'in aklı hep bir karış havadaydı. Karanlık yüzlü kitaplar, çatik kaşlı hocalar, camları yarıya kadar gri yağlıboya ile boyanmış sınıflar ona sıkıntı verdi. Nerede havai, eğlenceli, gel-geç bir iş var, onun peşine düştü. Bacağını sakatlayıncaya kadar top sahalılarında koştu durdu. Birkaç yaz üst üste Florya plajında cankurtaranlık etti, üstü açık arabalarla plaja gelen kızların beğeni dolu bakışlarından çok hoşlandı. Şoförlüğe merak sarınca, Bakırköy-Taksim hattında dolmuşta çalıştı. Kazandığı üç-beş kuruşu da meyhanelerde, randevuevlerinde yedi. Babası ne yaptıysa okumadı, pes eden babası oldu.

Ama ilk gençlik bu, çabuk geçer, geçti de. Babası emekli oldu, zaten renksiz geçmiş olan ömrünün geri kalanını evle kahve arasında tüketmeye başladı. Birden çöktü. Dostlarının adlarını hatırlayamaz, hesabını kitabını tutturamaz oldu. Sağa sola borçlandı. Borçlandıkça sıkıntısı, öfkesi arttı. Aziz Bey askerden yeni gelmişti, anladı ki, öyle gel-geç işlerle bu hayat teknesi yüzecek gibi değildir. Doğru dürüst bir iş tutmak gerektir. Eli yüzü düzgün bir delikanlıydı, ağzı laf yapıyordu, babasının da hatırı sayılır eşi dostu vardı. Kum-çakıl ticareti yapan bir şirkete girdi. Her sabah erkenden kalkıp işe gittiğini ve akşam eve vakitlice döndüğünü gören annesi ve babası, oğullarının adam olacağına dair umutlar yeşertmeye başladılar. Ama bu düzenli hayat çok sürmedi. İki ufak penceresi kasvetli, kara kum yığınlarına bakan, ter, zift ve soğan kokan bu basık yazıhanede, başı yerde, omuzları düşük, "Evet efendim, sepet efendim" diyerek çalışmaya başlayınca,

hayatın ne çetin bir kavga olduğu Aziz Bey'in hülyalı başına vurmaya başladı. Babasının evde olmadığı pazar sabahları annesine mırın kırın etmeye kalktığında, annesi hep "Sebat oğlum," diyordu, "sebat..." Etmeyecekti sebat mebat. Ama, o burnu havada, dik başa, saçları ağarmış babadan harçlık istemek ağır geliyordu. Sebat etmese bile, sabırla çalışıyor, akşamları zor ediyordu.

İçindeyken, geniş ruhunun bütün pencerelerini alabildiğine açtığı, sazının tellerine dokundukça içinin titrediği meyhanelere o sıralarda dadandı. Babasıyla yine duvar gibi küstü. Akşam yemeklerini bile birlikte yemiyorlardı artık. Aziz Bey işten çıkar çıkmaz tamburunun kendisini beklediği meyhaneye gidiyor, çilingir sofrasını kurduruyor, yaşça kendinden büyük saz arkadaşlarına eşlik ederek, *Solsan da sararsan yine gül pembe dehensin / Rabbin bana bir nimeti varsa o da sensin* şarkısını okurken; her sabah kapısının önünden geçtiği ve camda durup onu beklediğinden artık kesinlikle emin olduğu Maryam'ı düşünerek gülümsüyor, onu camda her görüşünde tokat yemiş gibi sarsıldıkça, aradığı aşkı bulmuş olduğuna inanıyordu.

Aziz Bey'in dramı Maryam'la başlar. Çünkü ona âşık oldu. Bu aşk, kör bir göz, felçli bir sağ kol, tekleyen bir kalp gibi, ona hep acı verdi, ama onunla birlikte yaşadı.

Maryam'ı da, ilk gençliğinde listesini tuttuğu o geniş sineli, sulugözlü kadınlar gibi düşünse, iyiydi. İçinde sadece cinsel bir arzu kıvıldasaydı, Maryam'ın büyüme için acele eden bir fidan tazeliğindeki vücuduna, çok susamış birinin buğulanmış bir bardak suya baktığı gibi baksa, o vücudu istemekle

kalsaydı iyiydi. Ama Aziz Bey Maryam'ın gözlerine baktı. Gözlerin tehlikeli olduğunu, Maryam'dan sonra anladı. İki de bir onun konuşan gözleri aklına gelmese, onu gördüğü zaman vücudunda parmaklarının ucuna kadar bir alev yürümese, dizleri titremese, dili damağı kurumasaydı; Aziz Bey de herkes gibi bir adam olacaktı.

Ne olurdu herkes gibi bir adam olsaydı? Hiç... Ama belki daha uzun yaşardı. Belki ağır ağır çürüyerek yaşlanır, kamburlaşır, *Aylar geçiyor sen bana hâlâ geleceksin* şarkısını unutturdu. Giderek şişmanlayan ve hiç susmayan bir kadınla evlenirdi. O kıyırık yazıhaneden çıkar, büyükçe bir şirkete girerdi. Eline biraz daha fazla para geçerdi, her ay başı kâğıt-kalem alıp uzun uzun hesap yapar, her defasında sigarayı bırakmaya karar verirdi. İki de bir top oynarken cam kırdıkları için kafalarına vurduğu, okuyup savcı olsunlar, hâkim olsunlar istediği ikiz oğulları, belki bir kızı olurdu. Sonra kızının mahalhenin bütün delikanlılarıyla yattığını öğrenir, çok kahırlanırdı buna. Ama hayatta öyle bir kısıtlanmış olurdu ki, bilmemezlikten gelirdi bunları. Bilmemezlikten gelmek ona ağır gelmezdi, neden ağır gelmediğini kendine sormazdı.

Eğer Maryam'ın gözlerinde yakaladığını sandığı, kalbine acı bir su gibi damlayan o hazin şey olmasaydı, Aziz Bey emekliliği çoktan gelip geçtiği halde, hayat ona çalış! diye emrettiği için, üstüne cam kestirilmiş çelik bir masada, aynı defterleri doldurup dururken, bir gün birden tıkanır ve yığılır kalırdı.

Böylece herkesinki gibi bir hayat yaşamış olurdu.

Ama Maryam'dan sonra böyle olmadı. Kadınla-

rın kendini beğenmesine alışık, kadınlara karşı küstah Aziz Bey, bir gün Maryam'ın tül perdenin arasından bakan, kuyu gibi derin ve kara gözlerine takıldı. Vaktiyle çok yakın olduğu, şimdi pek çoğu hayatta olmayan kimselere "Adeta efsunlandım," diye tarif ettiği o ânı hiç unutmamıştır. Sanki o an yaşadığı bir aşk değil, ilahî bir çağrıdır. Gördüğü şey bir çift göz değil, onu sıcak, ama karanlık ve esrarlı bir âleme çağırın tuhaf bir yazgının ilk işaretidir. Bu âlemin zehirli olduğunu çok sonra anladı.

Ancak yaşadığına kader dememek elde değil. Aziz Bey o yazıhanede çalışmasa, yazıhanenin yolu Maryamların evinin önünden geçmese, Maryamlar o pasaklı apartmanın giriş katında oturmasalar, âşık olduğu o bir çift kuyu göz; patronu iflas ettiği için işten çıkmış, bu yüzden bütün gün evde, pencerenin önünde oturup duruyor olmasa, bütün bunlar gelmeyecekti başına.

Ne gelmişti ki başına? Hepsi hepsi yanlış yaşamış bir aşktı işte. Kimin hayatında yanlış yaşamış bir aşk yoktu ki? Ama Aziz Bey'in yanlış yaşadığı bu aşk, geriye dönüşü olmayan bir yol, bir türlü iyileşemeyen bir hastalık gibi bütün hayatına sirayet etti. Aziz Bey yanlış yakalamak istedikçe, rüzgârın durmaksızın ileriye doğru savurduğu sarı bir yaprağa yürür gibi, yanlış yürüdü, onu bir türlü tutamadı.

Ne zaman Maryam aklına gelse, Aziz Bey dilinde tatlı bir soğukluk hissedirdi. Nane şekeri lezzetinde bir duygu dolaşırdı içinde. Sonra yerini uzun süren bir acılık alırdı. Bu aşkın öncesini, başlamakla başlamamak arasında kararsız, o en lezzetli anlarını, en hülyalı safhasını hatırlamaktan hep kaçtı. Aslında unutmak istemekte haklıydı. Hatırladıkça haya-

tının nasıl yatak değiştirdiğini, ağır bir yanılığının yükünün altında nasıl ezildiğini de hatırlıyordu.

Üstelik başlangıçta herkesinki gibi bir aşkı onlarınki de. Ama herkesinki gibi yürümesini kader engelledi. İş çıkışı çarşıdan dönüyormuş gibi yoluna çıkmalar, göz göze gelince utangaç gülümsemeler, elden buluşma yerleri yazılı kâğıtlar düşürüvermeler, derken gözlerden uzak yerlerde önce kısa, sonra uzun buluşmalar. Öpüşmeler, sevişmeler... Sinemalara gidildi, localar tutuldu; Kilyos'tan denize girildi; mermer masalı muhallebicilerde kazandibi yenildi. Küçük yalanlarla evden çıkıldı, çıkılamadığı zamanlar boşu boşuna beklenildi postane önlerinde.

Böyle devam etseydi iyiydi.

Maryam'ın ailesinin ekmek parası peşinden Beyrut'a gidecekleri tutmasa; bu sıradan aşk sakız gibi uzayacak ve çürüyecek; küslükler, kıskançlıklar, kavgalar derken, –zaten imkânsız– sonuna kadar yaşanıp bitecek ve her ikisinin de hanesine birer gençlik aşkı olarak yazılacaktı. Aziz Bey aşk acısıyla meyhanelerde hadise çıkartacak, kırıp dökerek, bir zaman daha hovardalık yapacak, sonra zamanla durulacak ve annesinin bulacağı, kendine denk bir kızla evlenecekti. Maryam da öyle. O da muhtemelen, sabahları dükkânını açar açmaz önce çelik kasasına göz atan, hantal, kof, geceleri kanepede uyuyakalan, korkak, ayakkabıcılık ya da mezecilik yapan bir adamla evlenecekti. Adada yazlık evi olacaktı. Yıldızlı, sıcak yaz gecelerinde Aziz Bey'i, onun hayat dolu vücudunu düşünmekten uyku tutmayacaktı. Büyük ihtimalle Maryam daha zengin olacaktı, aynı semtte bile oturmayacaklardı Aziz Bey'le. Belki Maryam bir alışveriş esnasında bir an

onu görüp kaybedecek, eski aşkı başına vurduğu için, bir zaman ruh gibi gezinecekti evinde.

Her neyse... Böyle olmadı. Maryamlar fakir bir aileydi. Amcası Artin kürkçüydü, vaktiyle Beyrut'a yerleşmişti. Babasıyla amcasının bir süredir sıkça mektuplaştıklarını ve amcasının bu yabancı diyarda güvenilir bir yardımcıya ihtiyacı olduğu için babasını ısrarla Beyrut'a çağırdığını Maryam bilmiyordu. Bir pazar akşamı babası kararını açıkladı. Bu yurttan ne uzayıp ne kısalıyorlardı. Didinmekten usanmıştı. Bu yüzden ailecek Beyrut'a gidilecek ve Artin Amca'nın işine ortak olunacaktı. Maryam o gece Aziz Bey'i düşünerek sabaha kadar ağladıysa da, bu kararı takip eden hafta içinde Beyrut'tan gelen kartpostallar, fotoğraflar, amca kızlarının şıklıkları ve mutlu tebessümleri Maryam'ı hızla etkiledi.

Maryam, "Birkaç aya varmaz döneriz, babam yapamaz oralarda," diyordu. Buna Aziz Bey'i de inandırmıştı. Gidecekleri tarih için bugün-yarın diye belirsiz bir zaman veriyor, ama kesin bir gün ve saat vermiyor, vedalaşmak istemediğini belli ediyordu.

Hiç beklemediği bir sabah, yazıhaneye giderken Maryamların sokağında, Aziz Bey'in karşısına bir at arabası çıktı. Arabaya eskiciye satılan eşyalar yükleniyordu. Sokağın başında bir apartmanın gölgesine sığınıp koltukların, konsolların, şiltelerin, yorganların, kalaylı bakır tencerelerin, semaverin, hatta eski mantoların, kışlık çizmelerin at arabasına yüklenmesini seyretti. Gözleri dolu doluydu. Yerinden kıılmıdamadan, yeni bir yurda yerleşmeye giden, içinde sevdiği kızın da bulunduğu bu ailenin telaşını seyretti. Sonra Maryam, annesi, babası ve kız kardeşi elleri bellerinde dışarıdan evlerine şöyle bir bak-

tlar, çamaşır ipiyle sıkıca bağlanmış eski püskü birkaç bavulu damalı bir taksiye koydular. Komşularına el sallayıp gülümseyen, ümitli yüzlerle taksiye binerek gittiler.

Aziz Bey ilk kez o gün kırıldı. Maryam'ın, gidişini haber vermese bile, üzgün, ağlamaklı ve isteksiz olacağını, birkaç kez dönüp eve gireceğini sanıyordu. Onun gözünde canlanan gidiş tablosunda, Maryam apartmanın dış kapısının önüne oturmuş, ağlıyor, annesi kollarından tutmuş, onu çekip kaldırmaya çalışıyor, babası öfkeyle taksinin tekerleğine tekme atıyor, işaretparmağını hiddetle Maryam'a sallıyor, annesi kızının üstüne yürüyen kocasının önüne geçiyor, kız kardeşi Maryam'ın kulağına eğilip usulca yalvarıyor, Maryam bir türlü yerinden kalkıp gidemiyor, gözleri sokağın sonunda Aziz Bey'i arıyor olmalıydı.

Böyle olmadı. Maryam da diğerleri gibi telaşlı telaşlı apartmana girdi çıktı, eşya taşıdı, sokağın başına bir kez olsun başını çevirip bakmadı. Oysa baksaydı, Aziz Bey'in yaşla dolmuş gözlerini, kırgın, üzgün, âşık halini görecekti.

Bu gidiş, Aziz Bey'in babasıyla kavgaları, dedesinin ölümü gibi olaylar sayılmazsa, hayatındaki ilk yıkımdır. Sonraki acıklı hadiseler bu ilk büyük halıkaya eklenmiş ve böylece Aziz Bey'in hayatı kederli zamanlardan örülü upuzun bir zincir olmuştur. Arada yaşanan güzel ve mutlu günler bu acıklı havayı hiç değiştiremedi. Aziz Bey ne zaman hayatını gözlerinin önünden geçirecek olsa, yaşanmış bunca yıldan kendine acıklı ve kırık birkaç hikâyeye kaldığını gördü.

Etle tırnağı ayırırçasına acı veren o gidiş olma-

saydı, bu aşk, aşk olmayacaktı aslında. Aziz Bey mecnuna döndü, daha çok gençti. Bundan daha büyük bir acı olamayacağını, sokaklarda Maryam'ın adını sayıklarken ölüp gideceğini sanıyordu. Ama bilmiyordu ki vücudun ruha ihanet etmediği anlar pek azdır. Ne çok ister insan büyük kederlerin ardından ölüp gitmeyi de, başaramaz. Ruh, başına kara bir hale takarak göğe yükselmek için çırpınır; ama vücut dünyalıdır; yer, içer, yaşar.

Aziz Bey de ölmedi, ölemedi ama; kaçamağı seven olgun kadınların, onun esmer ve hatları keskin yüzünde kilitlenen bakışlarını fark edemez, titreyen burun kanatlarındaki şehveti okuyamaz oldu. Zayıfladı, rengi soldu. Annesi oğlu ince hastalığa yakalanacak diye korktukça, Aziz Bey'in bütün mahallenin bildiği bir yığın aşk macerasından haberdar olan ve bütün bu gönül hikâyelerinden kendine bir övünme payı çıkaran babası, bunun da geçici bir aşk hikâyesi olduğunu düşünerek aldırış etmiyor, "Bizim de geçti başımızdan, düzeler," diyerek, bu vesileyle karısına kendi eski aşklarını da ima ediyor ve zavallı kadının kim bilir kaçınıcı defa kalbini kırıyordu.

Bu gidişten sonra Aziz Bey, aşkın inanmaya ve yaşamaya değmez olduğunu düşünmeye başladı. Tam kadınlara karşı daha acımasız olmaya karar vermişken Maryam'dan uzun bir mektup geldi. İtendi, dokunaklıydı, fazlasıyla romantikti. Aziz Bey'in aşka dair bütün görüşleri bir anda değışti. İnsan birini sevmeli, hem de çok sevmeliydi.

Maryam'a uzun ve şiirli mektuplar yazmaya başladı. Yazısı çok çirkindi, kendi bile okumakta güçlük çekiyordu. Her sabah yazıhaneye geldiğinde inci gibi harfleriyle birtakım lüzumsuz defterleri

dolduran muhasebecinin yazısına imrenerek bakıyor, bu uzun ve fazlasıyla özel mektuplarını ona temize çektirmek aklından geçse de, çok utandığı için teklif edemiyordu. Geceler sürüyordu bu yüzden mektup yazması. Odasının ışığı sönmedikçe, elektrik faturalarını hatırlayan babası öfkeyle homurdanıyor, “Mektebe giderken bu kadar ışık yaksaydın, şimdiye adam olurdu,” diye yüksek sesle söyleniyordu.

Aziz Bey gözden bunca ırak oluşun Maryam’ın gönlüne de yansımından korktukça yeni bir mektup alıyor, sıcak bir şehirden gelen mektuplar aranmıyor, kısalıyordu işin tuhafı.

Ancak Aziz Bey biraz dikkat etseydi, incecik pembe kâğıtlara özentili bir yazıyla, sola eğik biçimde, y’lerin kuyrukları yuvarlatılarak ve i’lerin üzerine minik daireler konularak yazılmış bu cevabî mektuplarda aslolanın aşk değil, bırakılıp gidilenin haline duyulan doymak bilmez bir merak olduğunu görebilirdi. Âşık olmayan bir göz, filmlerden, romanlardan edinilmiş bu basmakalıp satırları okusa, Maryam’ın da aşkın kendisinden değil, ardında bıraktığı yıkıntıdan haz alan kadınlardan olduğunu kolayca anlayabilirdi. Ama Aziz Bey bunu hiç anlamadı. Aslında pek de haksız sayılmazdı. Maryam nasıl ardında bıraktığı virane âşıktan haz alan kadınlardansa, Aziz Bey de kendisine tutulmayacak kadın olamayacağına inanan erkeklerdendi. Genç yaşından beri hayatına giren sayısız kadın, onun kendine böylesine güvenmesine sebep olmuştu. Uzaktaki sevgilinin Aziz Bey’i unutmamasına elbette imkân yoktu.

Maryam’ın “bensiz geçen günlerin...” diye başlayan ve ardında bıraktığı sevgilinin samimi duygu-

larını şiddetle didikleyen sorularıyla dolu mektuplarında; çocukça bir aşka tutulup uzaklara gitmek zorunda bırakılmış genç bir kızın değil, feleğin çemberinden geçmek üzere olan, olgun bir kadının havası vardı. Aziz Bey'in, kaleminin tepesini ısıra ısıra, masum ve meraklı sorularla dolu mektuplar yazarken hayal ettiği bu sevgili; aynı uzun mektuplarda yeni yurdunun havasını, suyunu, ihtişamını ve güzelliğini anlatıyor; çok güzel de olsa, cehennem gibi sıcak bu ülkede ancak geceleri nefes alabildiklerini, hallerinin vakitlerinin hızla düzeldiğini yazıyor ve gerçekliği hiç sınanmamış, ama çok içten cümlelerle Aziz Bey'i de bu yeni, mamur ve zengin ülkeye çağırıyordu.

“Sen de gel,” diyordu Maryam. “Sensiz günler geçmiyor..”

Aziz Bey bu içten çağırımı aldıça ürperiyor, ama bu cümlelerin sadece kâğıt üzerinde çok hoş durduğunu anlayamıyordu.

Kanına giren de, işte bu pembe kâğıtlara yazılmış çağrılar oldu.

Maryam'ın yolladığı mektuplara ve kartpostallara dalıp dalıp gittiği bir günün sonunda beklenen gerçekleşti, işten atıldı. Durumu öğrenen babası, âşıklık halinin tadını kaçırın oğlunu, akli başına gelsin diye evden kovdu. Aslında niyeti Aziz Bey'i burnunu sürtecek kadar dışarıda bırakmak ve böylece hayatın ne demek olduğunu, yaşatarak öğretmekti. Kendi babası böyle yapmamıştı; yumuşak, ahenkli ama sadece kendine ait bir âlemde kaybolmuştu da iyi mi olmuştu? Biraz örfî idareci olsaydı, sağına soluna, oğluna kızına baksaydı, onları da okumaya, adam olmaya zorlasaydı; hayatı köhne bir evle köhne

bir daire arasında gidip gelerek tükenir miydi?

Fikir ve fiil iyi niyetliydi, masumdu. Ama babası hadisenin nereye varacağını kestiremedi.

Babası kahvede oturmuş, çanak oynuyordu. Mesainin bitmesine daha iki saat varken Aziz Bey elini kolunu sallayarak kahvenin önünden geçti. Yine iki dirhem bir çekirdekti ama, bütün düzgün ve ütülü giyimine rağmen, halinde havasında bir dağınıklık, bir uçarıklık vardı. Kravatını çıkarmış, cebine koymuştu. O yakışıklı delikanlı bu haliyle, okuldan kaçmış haylaz bir çocuğa benziyordu. Ayağıyla bir taş parçasını yuvarlaya yuvarlaya, sanki hayat dertsiz, tasasız, neşeli bir oyunmuşçasına yürüyor, yarın ne olacağını hiç merak etmiyormuş gibi görünüyordu.

Babası işi hemen anladı. Böyle olacağı belliydi. Sarardı, dudakları titredi. Kahveciden bir bardak su istedi. Yudum yudum suyunu içti. Bütün sıkıntısına rağmen akşama kadar kahvede oturdu, oynadığı oyunu bırakıp kocaman adam olduğu halde, hâlâ akıllı bir karış havada olan oğlunu düşündü, öfkelen-di. Eve her zaman gittiği saatte gitti. İşten kovulduğuna pek de üzülmemiş görünen oğlunu divana uzanmış, gazete okurken buldu. Şaşırdı. Oğlunun, karşısında hiç değilse biraz süklüm püklüm duracağını, üzülmüş görüneceğini, kovuluşuna saçma da olsa bir bahane bulacağını sanıyordu. Bir-iki öksürdü, başını eğdi, sesine alışılmadık bir ton buldu. Ne çoğu zaman olduğu kadar sert, ne de kendinden beklenmeyecek kadar yumuşak tarzla koltuğuna oturdu.

“İşten niye erken geldin?” diye sordu.

Aziz Bey okuduğu gazetenin sayfasını çevirirken, umursuzca omuzlarını silkti.



AYFER TUNÇ

AZİZ BEY HADİSESİ



ÖYKÜ



"Güneşten ağır ağır gölgeye geçilir gibi, pek de anlamadan akşam olur gibi, ışıklı, neşeli bir yüzden kederlere geçti Aziz Bey. Kederli bir mazisi oldu. Burnu havada, başı dikti hep. Başka türlü yaşamayı beceremediyse de, o gece, Haliç'in kirli sularına bakarken anladı ki hep öyle, burnu dik yaşadığını sanmış. Oysa şiddetle yanılmış. Ve yine anladı ki hayatı tümüyle bir yanılgıymış."

Daha önce *Taş-Kâğıt-Makas* ve *Evvelotel* adlı öykü kitaplarını da yayımladığımız **Ayfer Tunç**'u geniş okur kitlelerine tanıtan ve çağdaş Türk öykücülüğünün bir klasiği olmaya aday kitabı *Aziz Bey Hadisesi*'nin yeni basımını sunuyoruz. Öykünün kahramanı Aziz Bey, Tunç'un, insan olmaktan doğan zaaf ve yanılgılar nedeniyle yaralanmış, boşa geçmiş hayatlar üstüne yapılandırdığı öykü evreninin en hüznünlü, en gerçek kişisi. Bazı okurlara, meyhanelerde benzerini aratacak kadar kanlı canlı ama mahzun gelen Aziz Bey'in öyküsünü okurken, bir hikâye kişinin varlığını çok yakınınızda hissedeceksiniz.

KAPAKTAKİ FOTOĞRAF: MURAT GERMEN

ISBN 978-975-07-0653-0



9 789750 706530

<http://www.canyayinlari.com>